

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

Сергій ВОЛОЩУК

«09» серпня 2026 р.

Програма співбесіди з предмету

«Українська мова»

для вступників на основі базової середньої освіти (9 класів) для здобуття
освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра

РОЗРОБЛЕНО ТА СХВАЛЕНО

цикловою комісією філологічних дисциплін

протокол № 6 від «08» серпня 2026 р.

Голова циклової комісії Ярослава БАРЗУЛ

РОЗГЛЯНУТО

Приймальною комісією ВСП «УТЕФК ДТЕУ»

протокол № 5 від 09.08. 2026 р.

Ужгород 2026

Укладач: Поп І.П., викладач української мови та літератури, кваліфікаційна категорія «спеціаліст першої категорії», «старший викладач».

Під час вступу до ВСП «Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету» вступники на основі базової загальної середньої освіти (9 класів) складають вступні випробування у формі усної співбесіди з української мови.

Зміст завдань на співбесіді відповідає змісту програми шкільного курсу з української мови за 9 класів.

Програмні вимоги індивідуальної усної співбесіди з української мови

Тема 1. Фонетика.

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв **я, ю, є, ї, щ**. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування **у-в, і-й**.

Тема 2. Лексикологія. Фразеологія.

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази.

Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Тема 3. Будова слова. Словотвір.

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

Тема 4. Морфологія. Орфографія.

4.1. Іменник

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта.

Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані

іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості, складні й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) один, одна;
- 2) два, три, чотири;
- 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;
- 4) сорок, дев'яносто, сто;
- 5) двісті – дев'ятсот;
- 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд;
- 7) збірні;
- 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинні, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

Узагальнення, систематизація, контрольна перевірка знань, умінь, навичок слухачів із пройдених розділів курсу

Тема 5. Синтаксис.

5.1. Словосполучення.

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

5.2. Речення.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

5.2.1. Просте двоскладне речення.

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні.

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

5.2.3. Односкладні речення.

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

5.2.4. Речення з однорідними членами.

Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в реченні з однорідними членами.

5.2.5. Складне речення.

Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- 1) інтонація й сполучники або сполучні слова;
- 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

5.2.5.1. Складносурядне речення.

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

5.2.5.2. Складнопідрядне речення.

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;
- 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

5.2.5.3. Безсполучникове складне речення.

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).

Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення.

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Тема 6. Стилїстика.

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

Список рекомендованої літератури

1. Авраменко О.М. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Генеза, 2017.
2. Глазова О.П. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Фоліо, 2016.
3. Глазова О.П. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Ранок, 2017.
4. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Генеза, 2016.
5. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Генеза, 2017.
6. Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т., Жук М.В. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Грамота, 2016.
7. Пентилюк М.І., Омельчук С.А., Гайдаєнко І.В., Ляшкевич А.І. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Ранок, 2016.
8. Ющук І.П. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Навчальна книга-Богдан, 2016.

Посібники

1. Авраменко О.М., Тищенко О. Українська мова. Правопис у таблицях, тестові завдання. - К.: 2019.
2. Авраменко О.М. Було – стало: зміни в правописі. - К.: 2019.
3. Віктор Заболотний. Українська мова і література. Типові тестові завдання. - К.: Літера ЛТД, 2019.
4. Словник фразеологізмів та сталих виразів сучасної української мови. 5–11 класи. - К.: Основа, 2019.
5. Новий український правопис. - К.: Центр навчальної літератури, 2019.
6. Словник української мови. Ред. В.В. Жайворонок. - К.: Просвіта, 2012.
7. Орфографічний словник української мови: / А.А. Бурячок. – К.: Наукова думка, 2000.

Internet-ресурси

1. https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni_programi
2. <http://www.lib.com.ua/>
3. <http://mirslouvrei.com> (www.testportal.gov.ua)
4. <http://www.dilovamova.com>
5. <http://slovopedia.org.ua>
6. <http://ukrainskamova.at.ua/>
7. <http://testzno.com.ua>

Критерії оцінювання співбесіди з української мови

Під час співбесіди вступники мають відповісти на питання й виконати завдання різного рівня складності.

Перший рівень оцінює теоретичну компетентність вступника та вміння застосовувати базові знання на практиці. Він вимагає повної, логічно побудованої відповіді на теоретичне запитання відповідно до навчальної програми, а також успішного виконання типових практичних завдань початкового рівня.

Теоретичне завдання цього рівня оцінюється:

0 балів – відповідь відсутня або не відповідає суті запитання, абітурієнт не володіє матеріалом на належному рівні, не може навести доречних прикладів, у мовленні є значна кількість лексичних, граматичних помилок.

1 бал – абітурієнт дає часткову відповідь на питання, демонструє задовільне розуміння мовної теми, наводить власні приклади на підтвердження своїх думок.

2 бали – абітурієнт чітко та грамотно формулює відповідь, правильно використовує терміни, у мовленні відсутні лексичні та граматичні помилки.

Практичні завдання цього рівня оцінюються:

0 балів – відповіді на запропоновані практичні завдання повністю відсутні або виконані неправильно, що свідчить про відсутність у вступника базових мовних навичок і незасвоєння програмового матеріалу.

1 бал – практичні завдання виконані не в повній мірі або містять суттєві помилки; вступник демонструє поверхнєве володіння мовними нормами, припускається неточностей у застосуванні правил, а мовний аналіз чи практичні розв'язки є лише частково правильними й не мають логічного завершення.

2 бали – відповідь на практичну частину завдань є повною, точною та вичерпною; вступник упевнено й правильно застосовує теоретичний матеріал на практиці, демонструє високий рівень володіння нормами української мови, аргументує та обґрунтовує доцільність обраних мовних варіантів, безпомилково виконує необхідні аналізи, розбори чи трансформації тексту з відповідними поясненнями.

Максимальна кількість балів за завдання першого рівня – **4 бали**.

Другий рівень містить чотири тестові завдання закритої форми з 1 правильною відповіддю. Кожна правильна відповідь оцінюється в **1 бал**.

Максимальна кількість балів за завдання другого рівня – **4 бали**.

Третій рівень складається з двох тестових завдань розгорнутої форми, кожне з яких передбачає встановлення трьох відповідей. За кожну правильно встановлену відповідність нараховується **1 бал**.

Максимальна кількість балів за завдання третього рівня – **6 балів**.

Завдання четвертого рівня передбачає вміння застосувати знання на практиці та включає морфологічний і синтаксичний розбір речення, а також пояснення пунктограм:

а) морфологічний розбір (2 бали):

0 балів – морфологічний розбір речення відсутній або містить грубі системні помилки, які повністю викривляють лінгвістичну суть завдання;

1 бал – частини мови визначено правильно, але допущено **1–2 помилки** у граматичних ознаках (наприклад, переплутано відмінок, рід чи вид дієслова).

2 бали – повністю визначено частиномовну належність кожного слова в реченні.

б) синтаксичний розбір (2 бали):

0 балів - завдання не виконано, або виконано з грубими помилками, що свідчать про повне незнання синтаксичної теорії та відсутність практичних навичок аналізу речення;

1 бал - завдання виконано частково, вступник володіє синтаксичною теорією, але припустився помилок, правильно визначено граматичну основу, але є помилки (1–3) у кваліфікації другорядних членів;

2 бали - речення розібрано повністю правильно, граматичну основу (основи) визначено безпомилково, усі другорядні члени речення кваліфіковано правильно, дано точну й повну загальну характеристику речення.

в) пунктуаційний аналіз (2 бали):

0 балів - завдання не виконано, або виконано з грубими помилками, які свідчать про повне незнання правил пунктуації та неспроможність обґрунтувати розстановку розділових знаків;

1 бал - усі розділові знаки розставлено правильно, але допущено 1–2 помилки або неточності в їхньому теоретичному обґрунтуванні;

2 бали - завдання виконано в повному обсязі та безпомилково, усі розділові знаки в реченні розставлено абсолютно правильно, наведено точне, вичерпне теоретичне обґрунтування для кожного розділового знака (названо відповідні пунктуаційні правила).

Максимальна кількість балів за завдання четвертого рівня – **6 балів**.

Загальна кількість балів за всі завдання складає 20 балів.

Нарахування балів за правильно виконані завдання здійснюється згідно наведеної таблиці:

№ завдання	Кількість балів	Усього
1	від 0 до 4 балів	4
2	по 1 балу за кожну правильну відповідь на одне з 4 тестових запитань	4
3	від 0 до 1 балу за кожну з 3 складених відповідностей в двох завданнях	6
4	від 0 до 6 балів	6
Разом		20

Оцінка за співбесіду виставляється згідно набраної суми балів з двох обраних вступником предметів (математика і українська мова чи історія України та українська мова) за 200 – бальною шкалою.

Таблиця переводу в 200 – бальну шкалу оцінювання:

<i>Кількість балів, отриманих за завдання з двох предметів</i>	<i>Відповідність по 200-бальній шкалі</i>
1	100
2	102
3	103
4	105
5	107
6	109
7	111
8	114
9	117
10	120
11	122
12	124
13	126
14	128
15	130
16	132
17	134
18	136
19	138
20	140
21	142
22	144
23	146
24	148
25	150
26	153
27	156
28	159
29	162
30	165
31	168
32	171
33	174
34	177
35	180
36	184
37	188
38	192
39	196
40	200

Вступник, який набрав менше ніж 120 балів до участі у конкурсі не допускається.